

МАСЛЯНА: ІСТОРІЯ, ТРАДИЦІЇ ТА ЗАХОДИ

З 12 по 18 лютого триватиме Сиропусний тиждень, після якого вже розпочнеться Великий піст. Здавна з цим святом було пов'язано безліч традицій та обрядів. Про деякі з них ми вам розповімо.

Про свято

Масляна – це свято, що символізує проводи зими та зустріч весни (хоч свято й немає усталеної дати, однак завжди припадає на межу зими та весни: лютий–березень). Масниця традиційно поділяється на два періоди: Вузька Масляна (понеділок–серeda) та Широка (четвер–неділя). У перший період було дозволено працювати, а от другий був цілком присвячений масовим гулянням: катання на санчатах та упряжках, кулачні бої, вечорниці тощо.

Традиції Масниці

Кожен день Сиропусту мав свою назву та певні традиційні обряди. Понеділок – «зустріч». Цього дня робили крижані гірки. Наші предки вірили, що чим далі їдуть сани і чим гучніший сміх над крижаною горою, тим кращим буде врожай. Вівторок – «загравання».

Цього дня організовували веселі грища та пригощали за розвагу млинцями. Середа – «ласунка». Цього дня кожна господиня готувала безліч смаколиків, накривала багатий стіл, основною стравою якого були, звісно ж, млинці. Четвер – «розгуляй». З цього дня починались гучні та веселі гуляння й забави з вечора й до світанку: танці, співи. П'ятниця – «тещині вечори». Цього дня зяті запрошували тещ у гості та пригощали їх млинцями. Субота – «посиденьки зовиці». Цього дня молода невістка приймала в гостях рідних та близьких. Неділя – «прощена неділя». За народною (та й релігійною) традицією у цей день потрібно було вибачитись перед близькими та рідними та попросити пробачення, щоб увійти в Піст духовно чистим. З понеділка (цього року 19 лютого) веселощі припинялись – починався Великодній піст.

Млинцеві прикмети

Традиційною стравою на Масницю звісно ж були млинці. З ними пов'язували безліч традицій, приказок та прислів'їв. Зокрема, вважалось, що в день потрібно з'їсти стільки млинців, скільки разів пес махне хвостом, а ворона прокаркає. А ще якщо млинці

вдавались пишними та гарно пеклись, то рік буде гарним та благополучним, а

от глевкі млинці, що й пеклись погано – провіщали невдачі та проблеми. Висока гірка млинців – до гарного врожаю та заможності, низька – сире літо та неврожай. Також були прикмети, що стосувались розваг на Масницю: чим далі злетить, гойдаючись на гойдалці, тим щасливішим буде; якщо з'їдеш з гірки далі, ніж сусід, то й врожай матимеш кращий. Прогнозували по Масляній і погоду на літо: якщо холодно, літо буде теплим та не посушливим, а як йде дощ – осінь буде багатою на гриби. Перший млинець, спечений цього тижня, призначався для поминання покійних. Інколи його віддавали жебракам, щоб вони пом'янули покійних рідних. Окрім млинців зі сметаною на святковому столі також були вареники з сиром, гречаники тощо.

Бабський тиждень

А ще Масляний тиждень називали Бабським або Колодієм. Протягом цього тижня чоловікам належало в усьому слухати жінку та виконувати її накази й забаганки. У понеділок молодиці (заміжні жінки) збирались у шинку, сповивали колодку й святкували її «народження». У вівторок колодку «хрестили», в середу – справляли «похрестини», у четвер – колодка «помирала», а в п'ятницю її «хоронили». У суботу жінки в шинку «оплакували» колодку, а в неділю колодку «волочили».

Не одружився – ходи з колодкою

Здавна в останній день Бабського тижня припадав звичай в'язання колодки. В'язали її молодиці доноги хлопцям та дівчатам, як покарання за те, що за період між Масницями не взяли шлюб (у деяких регіонах півдня та сходу колодку прив'язували й батькам – як знак того, що вони не одружили своїх дітей, а особливо тим батькам, що відмовили сватам та нареченому). Відкупались від колодки

грішми або пригощанням. На Поділлі хлопці пригощали дівчат напоями та солодощами – «купували колодку», «запивали колодку», а потім наймали музик для танців. У знак вдячності дівчина вишивала перкалеву хустинку з ініціалами обранця, прикрашала квітами та разом з кількома писанками дарувала обранцю на Великдень – «повертала колодку» (і цим висловлювала симпатію та згоду на залицяння). Дівчата також могли в'язати колодки, але тільки парубкам і не до ноги, а на ліву руку. Дівочу колодку оздоблювали яскравими стрічками та паперовими квітами. Відкуплялись хлопці від колодки солодощами, грішми або подарунками: намиста, стрічки, шовкові хустки. Так справляли Масляну в давні часи.